

Skog Alnarp

Miljövinst med lång omloppstid

Längre omloppstider kan gynna biologisk mångfald och motverka klimatförändringen, men annat talar emot. Att låta träden växa längre innan de avverkas är ett risktagande och ekonomin naggas i kanten.

Forskare Johan Sonesson lyfter fram omloppstiden som ett medel för att nå olika mål.

Han är docent vid Institutionen vid sydsvensk skogsvetenskap och arbetar till vardags på Skogforsk. I sin forskning har Johan Sonesson vänt och vridit på omloppstidens betydelse, vilket också var temat på hans docentföreläsning;

– Vi talar om den optimala omloppstiden, men bör då också fråga oss vad den ska vara optimal för.

NÄR ETT bestånd avverkas kan det bero på flera saker. Skogsägaren kanske behöver pengar, det är riskfyllt att låta skogen stå längre på grund av stormar och granbarkborrar, eller kanske det väger tungt att få en jämnare åldersfördelning av skogen.

Om inte detta, eller liknande yttre omständigheter är avgörande, avverkas beståndet oftast när tillväxten kulminerat och börjat gå ner.

– Avverkningstidpunkten blir lite annorlunda beroende på om vi långsiktigt vill optimera ekonomin, volymen eller

Johan Sonesson

virkesvärdet, förklarar Johan Sonesson.

DEN som vill maximera virkesvärdet väntar relativt länge eftersom grövre träd, upp till en viss gräns, betalas bättre. Avgörande blir hur prislisterorna ser ut.

Den som långsiktigt vill ha bästa ekonomiska nytta utgår från att tillväxten ska förränta värdet av den växande skogen och markens värde. Oftast räknar man med 2-3 procents ränta i skogsligs sammanhang.

– Då värdet av den årliga tillväxten kryper under den nivån är det dags att avverka, vilket oftast ligger nära tidpunkten för att maximera virkesvolymen, konstaterar Johan Sonesson.

HAN TYCKER det finns flera anledningar att räkna mer på betydelsen av olika omloppstider, både för enskilda skogsägare och på ett övergripande plan.

– Idag har vi en tydlig uppdelning mellan skog avsatt till naturvård och brukad skog med generell hänsyn, men även omloppstiden i den brukade skogen har betydelse för naturvården.

– Inom forskningsprojektet Future forest visade vi hur andelen äldre död ved ökar i takt med att omloppstiden förlängs. Äldre död ved är en bristvara i dagens skogsbruk och en viktig faktor för biolo-

gisk mångfald.

Den äldre skogen gynnar också flora och fauna. I norra Sverige välkomnas äldre skog av renskötande samer eftersom den gynnar lavar som är föda till renarna.

– Man skulle kunna tänka sig att en del reservat och andra avsättningar växlas av mot längre omloppstider på en del bestånd, vilket kan ge en likvärdig naturvårdsnytta, säger Johan Sonesson.

Att låta vissa utvalda bestånd bli gamla innan avverkning kan alltså vara ett medel för naturvård i landskapet.

DESSUTOM har omloppstiderna betydelse för att möta klimathotet.

Genom att skjuta fram tiden då träden avverkas byggs virkesförrådet upp och skogen binder mer kol. Det förutsätter förstås att man även i kommande generationer behåller de längre omloppstiderna.

– Vi har räknat på betydelsen av förlängda omloppstider med några årtionden.

– För att värdera nyttan gjordes en jämförelse med priset på utsläppsätter, vilket visar att det är en ganska dyr metod för att få bort kol ur atmosfären.

– Att överhålla tall på bördig mark är den klart dyraste förbättringen av kolbalansen. Det är endast på svag granmark som priset på utsläppsätter vägrer upp priset för längre

omloppstider. Likväl är det en faktor att ha med i beräkningarna.

Att överhålla granen i 20 år kostar 50 kronor per ton kol, medan det kostar 300 kronor tonet om man nyttjar tall på bra mark.

DET GÅR naturligtvis inte att vänta för länge. Gammal orörd skog avger lika mycket kol som den tar upp, förutsatt att den inte brinner upp och då omedelbart ger stora utsläpp.

– Förlängda omloppstider ger en bättre kolbalans, men det har ett pris. Bäst är med en kort förlängning över ett större område. Exempelvis betyder tio extra år relativt lite ekonomiskt men kan fort ge en positiv klimateffekt, säger Johan Sonesson.

Men det har ett pris. Att överhålla skogen kostar ekonomiskt och är ett riskspel.